

สู่รัฐบาลโปร่งใส 7: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กับภารกิจเฉพาะหน้า และระยะยาวในการแก้ปัญหาอุทกภัย ด้วย “ฐานข้อมูลที่ถูกต้อง” ซึ่งเห็นภาพ “พื้นที่”

ในสภาวะการณ์ปรกติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในเรื่อง “เทคโนโลยีสารสนเทศ” (Information Technology) และ การสื่อสาร (Communication) ภารกิจสำคัญที่เราคุ้นเคยกันดีคือด้าน สถิติ อุตุนิยมวิทยา โทรศัพท ์ ไปรษณีย์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น หน่วยงานสำคัญๆ ในสังกัดของกระทรวงประกอบไปด้วย 1) สำนักงานรัฐมนตรี 2) สำนักงานปลัดกระทรวง 3) กรมอุตุนิยมวิทยา 4) สำนักงานสถิติแห่งชาติ 5) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) หรือ TOT 6) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือ CAT 7) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด 8) สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ SIPA 9) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ EDTA และ 10) สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ EGA

พูดง่าย ๆ ว่าเป็น “คลังข้อมูล” ประกอบกับองค์กรด้านการสื่อสารและการโทรคมนาคมของประเทศ ดังนั้น ในสภาวะการณ์ฉุกเฉินน้ำท่วมนี้ กระทรวงไอซีทีฯ จึงได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งในการแก้ปัญหาหน้าท่วมอย่างบูรณาการ โดยแบ่งออกเป็น 1) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และ 2) การแก้ปัญหาระยะยาว

ระยะแรก คือ ภารกิจการบูรณาการฐานข้อมูล เพื่อการติดตามตรวจสอบการทำงานแก้ปัญหาแบบวันต่อวันหรือชั่วโมงต่อชั่วโมงใน “พื้นที่ฉุกเฉิน”

ระยะที่สอง คือ ภารกิจการจัดทำมาตรฐานฐานข้อมูลกลางระดับชาติ (National Data Base) เพื่อการจัดการแก้ปัญหาอุทกภัยและการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ประสบภัย ในระยะกลางและระยะยาวต่อไป

อาจเป็นด้วย 2 เหตุผล ที่ทำให้กระทรวงไอซีทีได้รับมอบหมายงานจากนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีให้กำกับติดตามผลการทำงานในระยะเร่งด่วนรายวันของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม (ศปภ.)

ประการแรกเป็นเพราะทั้งหน่วยงานต่างๆในกระทรวงไอซีที และตัวรัฐมนตรี น.อ. อนุดิษฐ์ นาคทรพร เองนับได้ว่าเป็น “หน่วย” และ “บุคคล” ที่มีข้อมูลค่อนข้างครบถ้วน ด้วยความเป็นทหารอากาศจึงมีสายงานข่าวทั้งจากภาพถ่ายทางอากาศและการทำงานในพื้นที่ทางการเมืองค่อนข้างดี เชื่อมโยงกับหน่วยแผนที่ทางอากาศของทหารและหน่วยงานอื่นด้านความมั่นคงของรัฐได้

ประการที่สองเป็นเพราะการจัดการฐานข้อมูลในห้องปฏิบัติการของกระทรวง ใน ศปภ. ดอนเมืองเป็นไปอย่างดี เพราะปัจจุบันห้องปฏิบัติการนี้ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบไอทีที่ค่อนข้างจะครบครัน โดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สทอภ. (GISTDA) มีผู้ใช้งานและควบคุมระบบไอทีซึ่งเป็นกลุ่มเสนาธิการทหารอากาศและนักวิชาการด้านแผนที่และข้อมูลไอที ทั้งยังได้รับการวางระบบสื่อสาร

ตอบรับแบบทันที (real time) จากผู้เดือดร้อนจากภัยน้ำท่วมในพื้นที่ โดยวิศวกรสื่อสารและผู้ชำนาญงานจาก TOT รวมถึงการจัดการระบบฐานข้อมูลในพื้นที่รูปแบบ “เห็นได้ทันที” และบันทึกไว้จากห้องปฏิบัติการกระทรวงฯ ที่ สปภ. อย่างการติดตั้งกล้องวงจรปิด CCTV ไว้ที่จุดต่างๆ เพื่อการติดตามตรวจสอบ (Monitoring) สถานการณ์ระดับน้ำ การเร่งสร้างคันกันน้ำ การทลายคันกันน้ำ การไหลผ่านของน้ำในพื้นที่ต่างๆ เป็นต้น แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่จะต้องเข้าไปดู “ด้วยตนเอง” อีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้หน่วยปฏิบัติการที่ดอนเมืองและกระทรวงไอซีทียังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงอย่างสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (EGA) ในเรื่องการจัดทำและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลภาครัฐ ซึ่งปฏิบัติการกิจในการจัดทำโครงการเช่นนี้ก่อนจะเกิดวิกฤติน้ำท่วมอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่นโครงการบูรณาการเครือข่ายฐานข้อมูลภาครัฐ Governmental Information Network (GIN) และโครงการสมาร์ทการ์ด (Smart Card)

ทั้งนี้และทั้งนั้นในปัจจุบัน EGA กำลังศึกษาและพัฒนาาระบบฐานข้อมูลภาครัฐให้สามารถใช้งานบนระบบ Cloud Computing ได้ นั่นหมายความว่าต่อไปข้อมูลต่างๆ นอกจากจะอยู่ในฐานข้อมูลประจำของหน่วยงานเช่น Sever หลักของหน่วยงานนั้นแล้ว ก็จะมีฐานข้อมูลอยู่ใน “อากาศ” อย่างเช่นระบบเดียวกับ Google Yahoo MSN ฯลฯ เป็นต้น

สรุปได้ว่ากระทรวงไอซีที และหน่วยปฏิบัติการของกระทรวงฯ ที่ สปภ. ดอนเมือง ค่อนข้างจะพร้อมในเรื่อง “เทคนิค” ที่จะทำภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย ปัญหาจึงอาจไม่ได้อยู่ที่เทคนิคแต่อยู่ที่ “การบริหารจัดการข้อมูลให้ออกไปถึงประชาชนได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันต่อเหตุการณ์จริง” เพื่อให้ประชาชนสามารถตัดสินใจในการรับมือน้ำท่วม ในพื้นที่เฉพาะของตนเองได้อย่างทันทั่วๆ ที่ ซึ่งนับเป็นการบริหารจัดการภาพรวมมิใช่ภารกิจเฉพาะของกระทรวงไอซีทีเท่านั้น

ในปัจจุบันนับได้ว่าการให้ข้อมูลที่ถูกต้องนั้นอาจจะยังอยู่ในวงจำกัด เพราะสื่อมวลชนเองก็มีแหล่งข่าวจำนวนมาก แม้แต่ผู้บริหารหลักๆ คือ รัฐมนตรีกระทรวงอื่นๆ รวมถึงนายกรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานราชการต่างๆ ก็มีแหล่งข่าวและข้อมูลจำนวนมากและจำเป็นต้องรับฟังจากรอบด้าน แต่ทั้งนี้หาก “ผู้รับข้อมูล” ไขว้จรรยาบรรณอย่างถูกต้อง ตนเองก็จะไม่สับสน หากบุคคลสำคัญอย่างนายกรัฐมนตรีใช้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องไปยังพี่น้องประชาชน สื่อมวลชน นักธุรกิจและทุกภาคส่วน ก็จะลดทอนความเสียหายได้เป็นอย่างดี

เช้าวันเสาร์ที่ 22 ต.ค. 54 นายภย ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้แถลงการณ์สถานการณ์น้ำท่วมด้วยตัวเองทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 โดยใช้ข้อมูล “เชิงพื้นที่” ที่ถูกวิเคราะห์มาจากหลักการทางวิชาการในการบริหารจัดการน้ำท่วม ทำให้ประชาชนได้เห็นภาพแผนที่ทิศทางและปริมาณการไหลของน้ำ สามารถคาดการณ์พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งมีโอกาที่จะถูกน้ำท่วมหนักและเบาต่างกันไป อย่างเขตสายไหม หลักสี่ ดอนเมือง ลาดกระบัง เป็นต้น แม้การคาดการณ์ใดๆก็ตามคงจะถูกต้อง 100% ได้ยาก แต่หากถูกต้องได้สัก 70 – 80 % ก็เชื่อว่าพี่น้องประชาชนจะได้ประโยชน์อย่างมาก

รวมไปถึงช่อง Voice TV ได้สัมภาษณ์รักษาการผู้อำนวยการ GISTDA ซึ่งเป็นกรรมการของ สปภ. ด้วย ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ชัดเจนใน “เชิงพื้นที่” มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ข้อมูล

เชิงพื้นที่เช่นนี้ควรจะได้รับทุกวัน และควรจะมีมากกว่า 1 ครั้งต่อวัน ด้วยเทคโนโลยีภาพถ่ายทางอากาศ การคำนวณปริมาณน้ำทั้งจากกรมชลประทานและกรมอุตุนิยมวิทยา การวิเคราะห์สรุป ฯลฯ

ส่วนภารกิจ “ระยะที่สอง” ของกระทรวงไอซีที นับเป็นภารกิจระยะยาว และดูจะยากยิ่งกว่าภารกิจการติดตามตรวจสอบการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ารายวัน คือ การบูรณาการให้เกิดมาตรฐานข้อมูลเดียวกันระหว่างภาครัฐ (ซึ่งควรจะรวมถึงข้อมูลจากภาคเอกชนและภาคประชาชน) ในการช่วยเหลือ เยียวยาและฟื้นฟูผู้ประสบภัยน้ำท่วม รายครัวเรือน รายธุรกิจ รายหน่วยงาน

ในตอนต่อไปจะได้มาพูดถึงว่า มีอุปสรรค ความท้าทายและแนวทางที่จะบูรณาการข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือกระจายไปครอบคลุมผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึง ไม่ทับซ้อนและโปร่งใสมากที่สุด ได้อย่างไร ?